

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 226/2021-46

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára (sudca spravodajca), zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky obchodnej spoločnosti [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej Mgr. Ivanou Lackovou, LL.M., advokátkou, J. Fabu 9, Trenčín, proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 10 Sžfk 13/2019 z 26. februára 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 21. júna 2020 domáha vyslovenia porušenia jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 10 Sžfk 13/2019 z 26. februára 2020. Napadnutý rozsudok najvyššieho súdu navrhuje zrušiť a vrátiť mu vec na ďalšie konanie. Domáha sa tiež náhrady trov konania a primeraného finančného zadosťučinenia, ktoré odôvodňuje tým, že napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu „*došlo k ujme na jej dobrom mene a dôveryhodnosti vo vzťahu k ostatným obchodným partnerom a ďalším podnikateľským subjektom*“.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka napadla žalobou podanou na Krajskom súde v Nitre (ďalej len „krajský súd“) rozhodnutie Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky č. 100497084/2017 z 20. marca 2017, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie vydané Daňovým úradom Nitra, pobočkou Komárno (ďalej len „správca dane“) z 30. novembra 2016, ktorým správca dane určil sťažovateľke rozdiel dane z pridanej hodnoty v sume 49 296,92 eur za zdaňovacie obdobie október 2014, znížil jej nadmerný odpočet na dani z pridanej hodnoty

zo sumy 55 186,24 eur na sumu 5 889,32 eur a vo výške určeného rozdielu v sume 49 296,92 eur jej nadmerný odpočet na dani z pridanej hodnoty nepriznal.

3. Krajský súd rozsudkom č. k. 11 S 80/2017 zo 6. júna 2018 žalobu zamietol a žalovanému náhradu trov konania nepriznal. Proti tomuto rozsudku podala sťažovateľka kasačnú sťažnosť, ktorú najvyšší súd napadnutým rozsudkom zamietol a účastníkom nepriznal nárok na náhradu trov kasačného konania.

II.

Argumentácia sťažovateľky

4. Podľa názoru sťažovateľky k zásahu do jej označených základných práv podľa ústavy a práva podľa dohovoru došlo tým, že najvyšší súd nepreskúmal komplexne jej právnu argumentáciu, rozhodol bez opory v hmotnoprávných predpisoch a bez náležitého odôvodnenia svojich právnych záverov. Sťažovateľka uviedla, že najvyšší súd v napadnutom rozsudku reagoval len na niektoré jej námietky uplatnené v kasačnej sťažnosti, svoje právne závery postavil na skutočnosti, ako keby sťažovateľka predložila v daňovom konaní iba označené faktúry, bez ďalších dôkazov predložených či navrhovaných sťažovateľkou, nevyjadril sa k zákonnosti dôkazov a nedostatočne odôvodnil spochybnenie niektorých dôkazov. Sťažovateľka namieta i zákonnosť dokazovania v jej právnej veci ako celku, hodnotenie jednotlivých dôkazov a poukazuje na nesprávne rozloženie dôkazného bremena v konaní.

5. Sťažovateľka zastáva názor, že najvyšší súd sa nedostatočne vysporiadal s námietkou týkajúcou sa použitia judikatúry Súdneho dvora Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“), nedostatočne odôvodnil, prečo nemôže byť sťažovateľka považovaná za dobromyseľnú v jednotlivých obchodných prípadoch, a jeho interpretácia aplikovanej právnej normy zásadne popiera jej účel a význam.

6. Sťažovateľka nepovažuje napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu za také, ktoré je v súlade s euro-konformným výkladom, keď je predložením daňového dokladu unesené dôkazné bremeno len do okamihu, keď správca vyjadrí pochybnosti o existencii alebo pochybnosti o dodávateľovi plnenia. Za takýchto okolností mala byť podľa jej názoru predložená prejudiciálna otázka Súdneho dvora, pretože sa nesprávne vykladajú čl. 178 písm. a) a základné zásady smernice Rady 2006/112/ES z 28. novembra 2006 o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty, ktorá bola transponovaná do slovenského právneho poriadku.

7. Sťažovateľka tiež poukazuje na to, že najvyšší súd rozhodol odlišným spôsobom v skutkovo i právne obdobnej veci bez toho, aby svoje rozhodnutie náležite a dostatočne precízne odôvodnil.

III.

Vyjadrenie najvyššieho súdu a replika sťažovateľky

8. V súvislosti s prípravou predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti požiadal ústavný súd najvyšší súd o vyjadrenie. Najvyšší súd doručil ústavnému súdu 2. októbra 2020 písomné vyjadrenie, v ktorom okrem iného uviedol, že ak sa najvyšší súd ako súd kasačný stotožnil s argumentáciou súdu prvého stupňa, na ktorú v podrobnostiach odkázal, ako v danom prípade, pričom na prijaté právne závery krajského súdu, ktoré považoval za primerane vysvetlené,

vo svojom rozhodnutí odkázal, takýmto konaním nemohol porušiť sťažovateľkou namietané práva podľa ústavy a dohovoru. V súvislosti s námietkou sťažovateľky týkajúcou sa nesprávne rozloženého dôkazného bremena a dokazovania ako celku poukázal najvyšší súd na svoju ustálenú rozhodovaciu činnosť, na ktorú sa v posudzovanom prípade odvoláva.

9. Najvyšší súd považuje ústavnú sťažnosť za nedôvodnú aj v tej časti, v ktorej sťažovateľka namieta excesívny výklad smernice Rady 2006/112/ES z 28. novembra 2006 o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty, ktorý podľa sťažovateľky nemá oporu v euro-konformnom výklade, a zároveň namieta, že najvyšší súd nepredložil prejudiciálnu otázku Súdnemu dvoru.

10. Kasačný súd uviedol, že je toho názoru, „že tak v administratívnom, ako aj v súdnom konaní boli zachované zásady upravujúce uplatňovanie spoločného systému dane z pridanej hodnoty členskými štátmi; krajský a kasačný súd pri rozhodovaní vychádzali z príslušnej judikatúry Súdného dvora Európskej únie vzťahujúcej sa na riešenie problematiky; právny záver, že unesenie dôkazného bremena vyžaduje nielen predloženie daňového dokladu, ale aj preukázanie uskutočnenia zdaniteľného plnenia zo strany daňového subjektu v obchodnom reťazci (teda na vznik nároku na odpočítanie dane sa vyžaduje súčasné splnenie tak materiálnej, ako aj formálnej podmienky), je v súlade s euro-konformným výkladom“.

11. Najvyšší súd tiež uviedol, že nezdieľa presvedčenie sťažovateľky o nutnosti predloženia prejudiciálnej otázky Súdnemu dvoru, keďže nevidí opodstatnenie predkladania prejudiciálnej otázky zameranej na výklad ustanovení smernice, ktorých objasnenie v dostatočnej miere vyplýva zo súčasnej rozsiahlej judikatúry Súdného dvora.

12. Najvyšší súd považuje ústavnú sťažnosť za nedôvodnú i v tej časti, v ktorej sťažovateľka namieta, že kasačný súd rozhodol v skutkovo a právne podobnej veci odlišne, pretože ak by sťažovateľka vychádzala z doktríny legitímneho očakávania, nebola by rozhodnutím kasačného súdu prekvapená, keďže napadnuté rozhodnutie vychádza z ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu v skutkovo a právne obdobných veciach.

13. V záverečnej časti vyjadrenia najvyšší súd uviedol, že odôvodnenie rozsudku kasačného súdu v spojení s odôvodnením rozsudku krajského súdu dalo vyčerpávajúcu odpoveď na všetky sťažovateľkou uplatnené námietky v kasačnom konaní, a preto jeho postupom ani rozhodnutím nemohlo dôjsť k zásahu do práv sťažovateľky, a teda ústavnú sťažnosť navrhuje odmietnuť.

14. Sťažovateľka v replike z 31. marca 2021 okrem iného uviedla, že najvyšší súd sa vyhýbal euro-konformnému výkladu a použitiu európskeho práva, nevykonal elektronické dokazovanie a svoje rozhodnutie dostatočne neodôvodnil.

15. Do pozornosti ústavného súdu dáva sťažovateľka tiež skutočnosť, že jednu prejudiciálnu otázku, na ktorú poukazuje v ústavnej sťažnosti, nakoniec už orgán iného členského štátu podal, pričom argumentuje, že otázku podal neskôr, ako bolo vo veci sťažovateľky rozhodnuté najvyšším súdom, čo podľa jej názoru preukazuje potrebu objasnenia tejto veci na stupni Súdného dvora.

16. Sťažovateľka spochybňuje tzv. „ustálenosť“ judikatúry najvyššieho súdu vo veci daňového dokazovania a dôkazného bremena a poukazuje na líniu odlišných rozhodnutí kasačného súdu, pričom ustálenú judikatúru, na ktorú sa odvoláva najvyšší súd, považuje za „prekonanú“ rozhodnutiami Súdného dvora.

17. Podľa názoru sťažovateľky svoje dôkazné bremeno si v daňovom konaní vyčerpala a navyše predložila aj dôkazné prostriedky nad rámec tých, ktoré jej zákon ukladá. Európske právo vstupuje aj do rozloženia dôkazného bremena. Sťažovateľka zastáva názor, že v rozhodovacej praxi slovenských súdov je tento európsky aspekt značne prehliadaný.

18. Vzhľadom na už uvedené sťažovateľka trvá na tom, že napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu boli porušené jej základné práva podľa ústavy a právo podľa dohovoru špecifikované v ústavnej sťažnosti.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

19. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy, ako aj práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

IV.1. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu

20. Sťažovateľka uvádza, že napadnutý rozsudok najvyššieho súdu považuje za nedostatočne odôvodnený, keďže najvyšší súd v ňom nezaujal stanovisko k všetkým jej námietkam uplatneným v kasačnej sťažnosti. Namieta i zákonnosť dokazovania v jej právnej veci ako celku, hodnotenie jednotlivých dôkazov a poukazuje na nesprávne rozloženie dôkazného bremena v konaní. Podľa jej názoru sa najvyšší súd vo svojich právnych záveroch natoľko odchyľil od príslušných právnych predpisov, že zásadne poprel ich účel a význam. Sťažovateľka tiež poukazuje na to, že najvyšší súd vo veci právne a skutkovo podobnej rozhodol odlišne, čím porušil princíp právnej istoty.

21. Podľa konštantnej judikatúry nemá ústavný súd zásadne oprávnenie preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmavať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav veci a aké skutkové zistenia a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96, III. ÚS 151/05). Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (obdobne napríklad II. ÚS 531/2020 a tam citovaná judikatúra).

22. Ústavný súd konštantne judikuje, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, preto postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu

je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces [napr. IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04, II. ÚS 112/2018, rovnako aj rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) vo veci Ruiz Torija c. Španielsko z 9. 12. 1994, Annuaire, č. 303-B]. Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad (m. m. II. ÚS 44/03, III. ÚS 36/08, II. ÚS 754/2015).

23. Ústavný súd už v minulosti konštatoval, že správne súdnictvo je primárne prostriedkom ochrany subjektívnych práv adresáta výkonu verejnej správy v jej najrôznejších podobách. Len sekundárne je kritériom poskytovania tejto ochrany zákonnosť verejno-mocenských aktivít verejnej správy. Inými slovami, správne súdnictvo v systéme právneho štátu nemá slúžiť naprávaniu nezákonnosti vo verejnej správe bez akéhokoľvek zreteľa na dopad eventuálne zistenej nezákonnosti na subjektívno-právnu pozíciu dotknutého. Účelom správneho súdnictva nie je náprava nezákonnosti vo verejnej správe, ale účinná ochrana subjektívnych práv fyzickej osoby alebo právnickej osoby, proti ktorej je verejná správa v jednotlivom prípade vykonávaná. Správny súd spravidla nie je súdom skutkovým, ale je súdom, ktorý posudzuje iba právne otázky napadnutého postupu alebo rozhodnutia orgánu verejnej správy (IV. ÚS 596/2012, I. ÚS 178/2014, III. ÚS 502/2015, II. ÚS 588/2016).

24. „V daňovom konaní sa rozhoduje o právach a povinnostiach daňových subjektov a správca dane je povinný riadne zistiť skutkový stav veci a preveriť skutkové tvrdenia uvádzané daňovým subjektom, prípadne odstrániť procesné pochybenia, ktoré vykonal správca dane počas daňovej kontroly. Daňové konanie je svojou povahou správnym konaním a vzťahujú sa naň zásady činnosti orgánov verejnej správy, ale je možné identifikovať aj jednotlivé procesné zásady daňového konania“ (porovnaj VERNARSKÝ, M. Procesné zásady daňového konania. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2009. s. 11, 24 – 25 a nasl.). Daňové konanie ovláda zásada objektívnej pravdy, avšak je na správcovi dane vykonávajúcim dokazovanie a jeho úvahe, aké dôkazy vykoná, akým spôsobom dokazovanie doplní, akú hodnovernosť, dôkaznú silu a schopnosť zvrátiť závery vyplývajúce z realizovaného dokazovania z nich vyvodí, a to predovšetkým s prihliadnutím na skutočnosti a dôkazy vyplývajúce zo zistení, ktoré už správca dane získal v rámci správy daní a v priebehu konania (II. ÚS 205/2015, I. ÚS 480/2017, III. ÚS 18/2018).

25. Úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti sťažovateľky bolo posúdiť, či odôvodnenie napadnutého rozsudku najvyššieho súdu signalizuje potenciálnu arbitrárnosť v interpretácii a aplikácii príslušných právnych noriem na vec sťažovateľky a s tým spojené možné porušenie označených ústavných práv sťažovateľky.

26. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku najvyššieho súdu vyplýva, že sa postupne zaoberal jednotlivými argumentmi kasačnej sťažnosti sťažovateľky. V súvislosti s argumentáciou sťažovateľky týkajúcou sa dokazovania najvyšší súd poukázal na zásady dokazovania v daňovom konaní vo všeobecnosti, ako i na relevantnú judikatúru najvyššieho súdu a ústavného súdu a poukázal i na aplikovateľné rozhodnutie Súdneho dvora.

27. Kasačný súd v napadnutom rozsudku uviedol, že žalovaný, ako i správca dane pri výkone daňovej kontroly vyhodnotili všetky dôkazy a zistené skutočnosti rozhodujúce pre správne určenie dane v ich vzájomnej súvislosti a prihliadali na všetko, čo v daňovom konaní vyšlo najavo. Správca dane podľa najvyššieho súdu viedol dokazovanie s cieľom preveriť realnosť obchodov

deklarovaných faktúrami, snažil sa úplne a presne zistiť skutkový stav veci tým, že si zaobstaral nevyhnutné podklady a dôkazy, pričom nevykonával iba formálnu kontrolu dokladov, ale zameral sa predovšetkým na vecné plnenie, a to vo všetkých vzájomných súvislostiach.

28. Kasačný súd v bode 34 napadnutého rozsudku jasne a zrozumiteľne odôvodnil, prečo nedošlo k výsluchu jedného zo svedkov navrhnutých sťažovateľkou, a tiež sa vysporiadal s námietkou sťažovateľky vo vzťahu k dĺžke daňovej kontroly, keď uviedol, že došlo k jej dôvodnému prerušeniu správcom dane v súlade s daňovým poriadkom.

29. V súvislosti s námietkou dobromyseľnosti sťažovateľky najvyšší súd uviedol, že z administratívneho spisu vyplynulo, že preverovaním správcu dane nebol zistený pôvod fakturovaného tovaru v reťazci spoločnosti (S. s. r. o. – F. s. r. o. – R. s. r. o. – sťažovateľka), pretože konateľka spoločnosti S. s. r. o. poprela dodanie tovaru spoločnosti F. s. r. o. a ani jeden z konateľov spoločností zapojených do reťazca neuviedol, kde presne sa uskutočnila nakládka tovaru a nebol pri nej ani prítomný, teda nebolo preukázané, s akým tovarom spoločnosti obchodovali. Uvedené podľa najvyššieho súdu jednoznačne spochybnilo realitu sťažovateľkou deklarovanej transakcie. V prípade deklarovanej dodávky od spoločnosti R. s. r. o. v rámci celého obchodného reťazca tuzemských spoločností vyplynula nepreukázateľnosť pôvodu obchodovaného tovaru, pričom všetky okolnosti celkom jasne nasvedčujú tomu, že sťažovateľka bola jedným z účastníkov obchodného reťazca, v rámci ktorého prebiehala fakturácia v tuzemsku, avšak bez reálneho plnenia.

30. Na základe uvedeného formuloval kasačný súd právny záver, že v danom prípade neboli splnené zákonné podmienky pre vznik práva na odpočítanie dane upravené v § 49 a § 51 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o DPH“).

31. Ústavný súd poukazuje na to, že najvyšší súd rozhodoval v právnej veci sťažovateľky ako súd kasačný, ktorý sa stotožnil s argumentáciou súdu prvej inštancie, na ktorú v podrobnostiach odkázal, pričom na prijaté právne závery krajského súdu, ktoré považoval za primerane vysvetlené, vo svojom rozhodnutí odkázal. Z napadnutého rozsudku najvyššieho súdu vyplývajú konkrétne skutkové a logické právne závery, ktoré ústavný súd nie je oprávnený a ani povinný nahrádzať. Podľa názoru ústavného súdu napadnutý rozsudok nevykazuje prvky arbitrárnosti, je zrozumiteľný a riadne odôvodnený. V zmysle svojej judikatúry ústavný súd považuje za protiústavné a arbitrárne tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchyľne od veci samej alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06), čo však nie je tento prípad.

32. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, sama osebe nepostačuje na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (napríklad II. ÚS 119/2021 a tam citovaná judikatúra) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok.

33. Ústavný súd ďalej skúmal, či sa najvyšší súd odchyľil od prípustného výkladu aplikovaných právnych noriem.

34. Ústavný súd už v minulosti konštatoval, že právna úprava daňového konania a uplatnenia nároku na odpočítanie dane z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“) je založená na princípe, podľa ktorého dôkazné bremeno o splnení podmienok pre uplatnenie nároku na odpočet dane znáša daňový subjekt, ktorý ho uplatňuje (napr. III. ÚS 78/2011, I. ÚS 251/2018). Vo vzťahu k režimu DPH priamo zákon o DPH ustanovuje v § 49 ods. 1 a 2 písm. a) a § 51 ods. 1 písm. a) podmienky, ktorých kumulatívne splnenie sa vyžaduje na vznik nároku na odpočet DPH. Pokiaľ si platiteľ uplatňuje nárok na odpočítanie dane z dodávateľskej faktúry, musí byť schopný preukázať, že zdaniteľné obchody boli reálne uskutočnené, tovar alebo služby boli reálne dodané, a to práve osobou uvedenou vo faktúre.

35. Reálne uskutočnenie dodania tovaru osobou uvedenou v dodávateľskej faktúre je pritom základným predpokladom pre uplatnenie nároku na odpočet DPH. Aj keď sťažovateľka disponuje faktúrami dodávateľov, ale nevie preukázať reálne dodanie tovarov, neunesla dôkazné bremeno, a teda, nemožno jej nárok na odpočet DPH priznať.

36. Ústavný súd uzatvára, že v posudzovanom konaní bola sťažovateľka v súvislosti s uplatneným nárokom na vrátenie nadmerného odpočtu DPH v zmysle platných právnych predpisov povinná preukázať súčasné splnenie formálnych, ako i materiálnych podmienok ustanovených zákonom (v súlade s ustálenou judikatúrou najvyššieho súdu, napr. rozsudok najvyššieho súdu č. k. 5 Sžf 50/2016 z 11. júla 2018, č. k. 8 Sžf 40/2015 z 28. septembra 2017). Výklad aplikovaných zákonných ustanovení upravujúcich podmienky nároku na odpočet DPH považuje ústavný súd v okolnostiach posudzovanej veci za ústavne konformný a logický a námietku sťažovateľky za nedôvodnú. Ak sťažovateľka dôkazné bremeno v daňovom konaní neunesla a nezákonnosť rozhodnutí správnych orgánov nezistili ani všeobecné súdy rozhodujúce v rámci správneho súdnictva, nemožno hovoriť o tom, že jej neposkytli súdnu ochranu, a tým porušili jej základné právo zaručené čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 48 ods. 2 ústavy.

37. K argumentácii sťažovateľky, že vo veci daňového dokazovania a dôkazného bremena nemožno hovoriť o ustálenej judikatúre kasačného súdu, pretože existujú dve odlišné línie posudzovania danej problematiky, ústavný súd považuje za potrebné poznamenať, že mu neprislúcha zjednocovať in abstracto judikatúru všeobecných súdov a suplovať tak poslanie, ktoré zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov [§ 8 ods. 3, § 20 ods. 1 písm. b), § 21, § 22 a § 23 ods. 1 písm. b)] zveruje najvyššiemu súdu (resp. jeho plénu a kolégiám), keď mu okrem iných priznáva aj právomoc zaujímať stanoviská k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov (m. m. I. ÚS 17/01). Preto, ak všeobecné súdy zaujímajú vo vzťahu k určitej otázke rôzne právne názory, nemožno z takéhoto ich postupu mechanicky vyvodzovať porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy či čl. 6 ods. 1 dohovoru, pričom ústavný súd vzhľadom na svoje ústavné postavenie a princíp minimalizácie zásahov do činnosti všeobecných súdov, ktorý štandardne uplatňuje vo svojej judikatúre, do takéhoto (vo všeobecnosti nežiaduceho) stavu vstupuje len vo výnimočných prípadoch. Vo veci sťažovateľky ústavná akceptovateľnosť odôvodnenia napadnutého rozsudku najvyššieho súdu vylučuje, aby ústavný súd uplatnil výnimku zo svojho štandardného prístupu k preskúmvaniu právoplatných rozhodnutí všeobecných súdov.

38. Vychádzajúc z týchto skutočností, ústavný súd dospel k záveru, že niet žiadnej spojitosti medzi napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu a namietaným porušením základného práva

sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy, a preto túto časť ústavnej sťažnosti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

IV.2. K namietanému porušeniu práva na zákonného sudcu

39. Porušenie základného práva na zákonného sudcu odôvodňuje sťažovateľka tým, že najvyšší súd nepredložil prejudiciálnu otázku Súdnemu dvoru Európskej únie, napriek tomu, že podľa názoru sťažovateľky nesprávne vyložil čl. 178 písm. a) a základné zásady smernice Rady 2006/112/ES z 28. novembra 2006 o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty, ktorá bola transponovaná do slovenského právneho poriadku.

40. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku najvyššieho súdu vyplýva, že prihliadal na judikatúru Súdného dvora vzťahujúcu sa na riešenie problematiku, pričom poukázal na konkrétne rozhodnutie Súdného dvora. Z uvedeného teda vyplýva, že v čase rozhodovania nezdieľal presvedčenie sťažovateľky o nutnosti predloženia prejudiciálnej otázky Súdnemu dvoru, pretože nevidel opodstatnenie predkladania prejudiciálnej otázky zameranej na výklad ustanovení smernice, ktorých objasnenie v dostatočnej miere vyplýva z mnohopočetnej judikatúry Súdného dvora.

41. V súvislosti s námietkou sťažovateľky o nesplnení povinnosti najvyššieho súdu predložiť jej vec Súdnemu dvoru na konanie o prejudiciálnej otázke ústavný súd poukazuje na svoju doterajšiu judikatúru, v ktorej už konštatoval, že konanie podľa čl. 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie je založené na del'be úloh medzi vnútroštátnymi súdmi a Súdnym dvorom. Je vecou len vnútroštátneho súdu, pred ktorým začal spor a ktorý nesie zodpovednosť za súdne rozhodnutie, posúdiť so zreteľom na konkrétne okolnosti veci nevyhnutnosť rozsudku o prejudiciálnej otázke pre vydanie rozsudku vo veci samej, ako aj relevantnosť otázok, ktoré položí Súdny dvor (III. ÚS 388/2010, III. ÚS 18/2018, m. m. III. ÚS 39/2017).

42. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky odmietol i v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

43. Pokiaľ sťažovateľka namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 a 2 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy, ústavný súd dáva do pozornosti svoju stabilizovanú judikatúru, v ktorej zdôrazňuje, že čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy majú charakter ústavných princípov, ktoré sú povinné rešpektovať všetky orgány verejnej moci pri výklade a uplatňovaní ústavy. Tieto ustanovenia ústavy sú vždy implicitnou súčasťou rozhodovania ústavného súdu, t. j. aj jeho rozhodovania o porušovaní základných práv a slobôd garantovaných ústavou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a preto ak ústavný súd nedospeje k záveru, že boli porušené základné práva a slobody sťažovateľa, neexistuje ani dôvod na vyslovenie porušenia označených ustanovení ústavy či listiny (m. m. IV. ÚS 119/07).

IV.3. K namietanému porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

44. Ako bolo uvedené, čl. 6 ods. 1 dohovoru garantuje spravodlivý proces pri rozhodovaní súdu o „občianskych právach a záväzkoch“ alebo o oprávnenosti „akéhokoľvek trestného obvinenia“.

Podľa judikatúry EŠLP pojem občianske práva a záväzky treba vykladať autonómne, pričom sem nepatria len občianske, obchodné, rodinné či pracovné práva a záväzky. Pod tento pojem možno zahrnúť aj rozhodovanie súdov o niektorých právach vyplývajúcich z verejného práva. Európsky súd pre ľudské práva nevyklučuje, že aj konania kvalifikované vnútroštátnym právom ako súčasť verejného práva môžu spadať do pôsobnosti čl. 6 dohovoru v jeho občianskoprávnej (resp. civilnej) časti, ak je ich výsledok rozhodujúci pre práva a povinnosti súkromného charakteru. V okolnostiach daného prípadu nemožno opomenúť judikatúru EŠLP týkajúcu sa aplikácie čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorá vylučuje jeho aplikáciu na veci daňové z dôvodu, že tvoria súčasť jadra výsad verejnej moci [hard core of public-authority prerogatives (porov. Jussila v. Fínsko, č. 73053/01, rozsudok Veľkej komory EŠLP z 23. 11. 2006, bod 45; Ferrazzini v. Taliansko, č. 44759/98, rozsudok Veľkej komory EŠLP z 12. 7. 2001, body 24 – 31)]. Výnimku EŠLP nachádza v daňových prípadoch tam, kde daňové konanie považuje za konanie trestné (ide o prípady, kde má uložená daňová povinnosť sankčný charakter, napr. vo forme sankčného navýšenia dane, pozn.).

45. Vzhľadom na obsah ústavnej sťažnosti a predmet rozhodovania všeobecných súdov v posudzovanej veci ústavný súd konštatuje, že samotný čl. 6 ods. 1 dohovoru na prípad sťažovateľky *ratione materiae* nemožno aplikovať, keďže zo strany správcu dane nedošlo k uloženiu daňovej sankcie, ktorá by bola preventívno-represívneho charakteru. V dôsledku toho nie je naplnená požiadavka druhého kritéria z troch v zmysle tzv. Engelovských kritérií, ktorých naplnenie umožňuje charakterizovať vnútroštátne konanie ako konanie trestného charakteru a konštatovať aplikáciu čl. 6 ods. 1 dohovoru (k tomu porovnaj *Engel and Others v. Holandsko*, č. 5100/71, 5101/71, 5102/71, 5354/72, 5370/72, rozsudok pléna EŠLP z 8. 6. 1976, bod 82, ako aj judikatúru ústavného súdu vo veciach vedených pod sp. zn. I. ÚS 241/07, II. ÚS 205/2015, II. ÚS 175/2016, II. ÚS 506/2016, II. ÚS 906/2016, I. ÚS 480/2017). Okrem toho právne závery najvyššieho súdu uvedené v napadnutom rozsudku nie sú ani zjavne neodôvodnené, ani arbitrárne, aby ich námietky sťažovateľky uvedené v ústavnej sťažnosti mohli spochybníť (porov. I. ÚS 12/05, II. ÚS 410/06, III. ÚS 119/03, IV. ÚS 238/07).

46. Na základe uvedeného bolo nevyhnutné aj túto časť ústavnej sťažnosti pri predbežnom prerokovaní odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.

47. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľky v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. mája 2021

Peter Molnár
predseda senátu